

Қишлоқ жойларида кичик қувватли
электр энергияси ишлаб чиқариш
воситаларини ишлаб чиқариш бўйича
тузилган

БИЗНЕС-РЕЖА

_____ шаҳар

Проект 20. Производство в для производства
электроэнергии малой
мощности в сельских местах

- Годовой объем производства - 50 тыс. шт.
- Годовая потребность - 100 тыс. шт.
- Внешний рынок: Страны СНГ и Китай
- Общая стоимость проекта - 15 млн. долл. США
- Срок ввода - 2019-2020гг.
- Срок окупаемости - 2 года
- Рабочие места - 120 ед.

Лойиханинг умумий
қиймати

15 000 000 АҚШ \$

➤ Кириш	3
➤ Лойиха ташаббускори хакида кискача маълумот	4
➤ Лойиханинг амалга ошириш графиги	5
➤ Фаолиятнинг маркетинг тахлили	6
➤ SWOT (АЗИТ) тахлили	8
➤ Маркетинг стратегияси ва дастури	9
➤ Умуминвестицион харажатлар ва молиялаш манбаалари	10
➤ Маҳсулот ишлаб чиқариш режаси	11
➤ Хом ашё ва моддий ресурслар сарф – харажатлари.....	12
➤ Ишчи кучи сарф харажатлари	13
➤ Энергия ресурслари сарф харажатлари	14
➤ Амортизация ажратмалари	15
➤ Ялпи харажатлар ҳисоби	16
➤ Молиявий натижалар ҳисоби	17
➤ Пул оқими ва дисконтланган пул оқими	18
➤ Хулоса.....	19
➤ Фойдаланилган адабиётлар	20

КИРИШ

Фаол тадбиркорлик бизнес фаолиятини инновацион, яъни замонавий ёндашувлар, илғор технология ва бошқарув усуллари асосида ташкил этадиган иқтисодий йўналишдир.

Фаол тадбиркор деганда, биз рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришга қодир, энг муҳими, янги иш ўринлари яратиш, нафақат ўзини ва оиласини боқадиган, балки бутун жамиятга наф келтирадиган ишбилармон инсонларни тушунамиз. Бундай тадбиркорлар сафини кенгайтириш, жумладан, юқори технологиялар, илм-фаннинг энг сўнгги ютуқларига асосланган техника ва асбоб-ускуналарни мамлакатимизга олиб келиш ва жорий этиш учун уларга муносиб шароитлар яратиш бизнинг биринчи галдаги вазифамиз бўлиши шарт. Керак бўлса, хориждаги етакчи компания ва ташкилотларда тажриба орттириши, ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиши учун уларга ҳар томонлама имконият туғдириб беришимиз лозим.

Бугун биз давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини тубдан янгилашга қаратилган инновацион ривожланиш йўлига ўтмоқдамиз. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки замон шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги даврда ким ютади? Янги фикр, янги ғояга, инновацияга таянган давлат ютади.

Инновация – бу келажак дегани. Биз буюк келажакимизни барпо этишни бугундан бошлайдиган бўлсак, уни айнан инновацион ғоялар, инновацион ёндашув асосида бошлашимиз керак. Шунинг учун биз Инновацион ривожланиш вазирлигини ташкил этдик ва унинг олдида аниқ вазифаларни қўйдик. Бу вазирлик нафақат иқтисодиёт соҳасида, балки бутун жамият ҳаётида энг муҳим лойиҳаларни амалга оширишда ўзига хос локомотив ролини бажаради, деб ишонамиз.

ЛОЙИХАНИНГ АСОСИЙ ТАЪСИСЧИЛАРИ

_____ вилояти, _____ шаҳар, _____
 кўчаси __ -уйда истикомат килувчи Ўзбекистон
 Республикаси фуқароси _____ (Паспорт
 серияси: АА № _____, «__» _____ 20__ йилда
 _____ шаҳар ИИБ томонидан берилган)

Корхона устав фонди _____ минг сумдан иборат бўлиб,
 таъсисчилар уртасида тенг миқдорда тақсимланган.

ЛОЙИХАНИНГ АМАЛГА ОШИРИШ ГРАФИГИ

№	Амалга ошириладиган тадбирлар	2021 йил		
		Май	Июнь	Июль
1	Бизнес режа ишлаб чиқиш			
2	Ишлаб чиқариш технологияларини сотиб олиш учун шартнома имзолаш			
3	Амалга ошириладиган қурилиш монтаж ишлари учун смета ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш			
4	Таъмирлаш, монтаж ишларини амалга ошириш			
5	Лойиҳани ишга тушириш ва синовдан ўтказиш			

ФАОЛИЯТНИНГ МАРКЕТИНГ ТАХЛИЛИ

Ҳозирги вақтда ҳар бир соҳа ривожланиши ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш бозор иқтисодини асосий талабидир. Корхона ўз имкониятларидан ва бозор талабларидан келиб чиққан ҳолда фаолиятни ривожлантиришни режалаштирган. Бунинг учун айрим изланишлар ва талабларни ўрганиш орқали амалга оширилиши кўзланган.

Шунинг учун бозор шароитини ўрганишда маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўлган талабни мавжудлигини аниқлашда бир қатор изланишлар олиб боради.

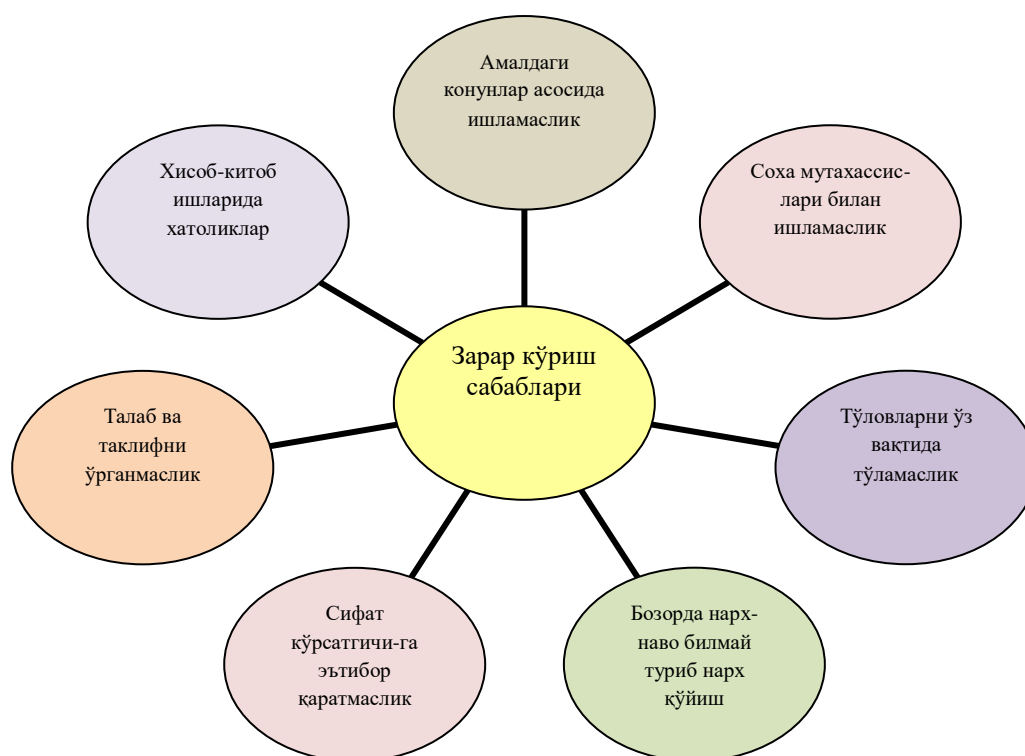
Маблағини ўзлаштириш орқали корхона ишлаб чиқариш фаолиятини ташкил этиш билан қуйидаги талабларни қондириш режалаштирилмоқда:

-Аҳоли эҳтиёжалари учун зарур бўладиган кичик қувватли электр энергияси ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш;

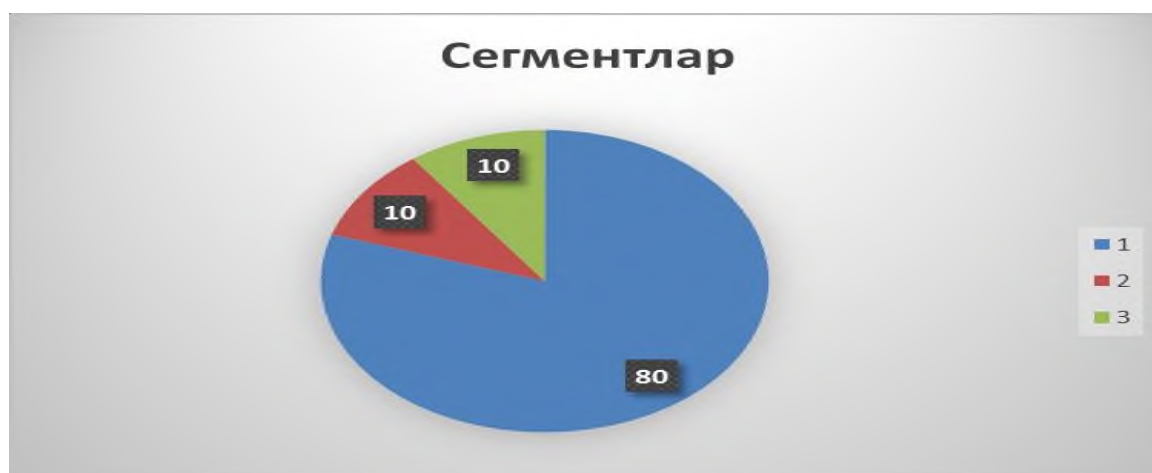
-Реклама асосида аҳоли, ташкилот ва муассасаларга таклиф қилиш ва буюртмачилар талабини тўлақонли қондириш;

-Мижозларни талабини қондиришда имтиёзлар ва уларни рағбатлантиришни режалаштириш.

ТАДБИРКОР ТОМОНИДАН ОЛИБ БОРИЛАДИГАН ФАОЛИЯТНИ ЗАРАРЛИ ТАЪСИРИ ТУШУНЧАСИ

БОЗОР СЕГМЕНТАЦИЯСИ

1) _____ шаҳар 2) Қўшни туманлар 3) Қўшни вилоятлар

ХУДУДДАГИ РАҚОБАТЧИЛАР ТАХЛИЛИ

Рақобатчилар маҳсулоти	сифат	Хусусияти	Самарадорлиги	Қулайлиги	Савдо шартлари
А..... маҳсулоти						
В..... маҳсулоти						

МАРКЕТИНГ МАТРИЦАСИ

№	Мазмуни	Сегмент 1	Сегмент 2	Сегмент 3
1	Мижозлар Тавсифи	_____ шаҳар	Қўшни туманлар	Қўшни вилоятлар
2	Истеъмол хажми	80 %	10 %	10 %
3	Истеъмолчиларнинг географик жойлашуви	_____ шаҳар	Қўшни туманлар	Қўшни вилоятлар
4	Маҳсулотга талабнинг камайтиши, купайиши ёки барқарорлиги	Барқарор	Кўпаяди	Кўпаяди
5	Маҳсулотни харид килиш қобилияти	Юқори	Ўрта	Ўрта
6	Маҳсулотни истеъмолчиларга жалб этиш	Қулай нарх ва сифат	Қулай нарх ва сифат	Қулай нарх ва сифат

SWOT ТАХЛИЛ

<p style="text-align: center;">S</p> <p style="text-align: center;">Кучли томони</p> <p>Бизнес учун жуда қулай ҳудудда жойлашган+</p> <p>Маҳсулотга бўлган талабнинг мавжудлиги ++</p> <p>Зарурий технологияларни мавжудлиги+</p>	<p style="text-align: center;">W</p> <p style="text-align: center;">Кучсиз томони</p> <p>-Кучли брендга эга эмаслиги++</p>	<p>Кучли томонлар 3 та</p> <p>Кучси томонлар 1 та</p> <p style="text-align: center;">S>W</p>
		<p style="text-align: center;">++S 3 та</p> <p style="text-align: center;">++W 1 та</p> <p style="text-align: center;">++S>++W</p>
		<p style="text-align: center;">O</p> <p style="text-align: center;">Имкониятлар</p> <p>Тадбиркорлик фаолиятига берилаётган имконият ва имтиёзлар ++</p> <p>Маҳсулот турини кенгайтириш+</p> <p>Хом ашё ресурсларини бозор нархидан арзон олиш имконияти мавжудлиги</p>

МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯСИ ВА ДАСТУРИ

Ушбу бўлимда корхона томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотиш бўйича харидор ва буюртмачиларни жалб қилишни ташкил этиш масалалари кўриб чиқилади. Ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотилишида маркетингни муваффақиятли ташкил этиш учун корхона фойдасига салбий таъсир кўрсатмасдан имкон қадар дисконт нархлар ва чегирмалар таклиф этиш (агар тўлов миқдори юқори бўлмаса) режалаштирилган. Ундан ташқари _____ шаҳар ва яқин туманларда турли реклама акциялар ўтказиш ва харидорлар диққатини жалб этиш ҳам кўзда тутилган. Бунинг асосий сабаби бу ишлар корхона фойдаси ҳисобидан амалга оширилади. Хамкорлик асосида корхонанинг фойдаланилмаётган қувватларидан тўлиқ фойдаланиш ётади.

Рекламар уюштириш дастурида **5000 дон** таркатма материаллар ишлаб чиқиш ва тарқатиш ҳам кўзда тутилган бўлиб, булардан ташқари яна 5 000 000 сўм маблағ самарали ва қулай реклама турларига сарфланиши мумкин.

УМУМИНВЕСТИЦИОН ХАРАЖАТЛАР ВА МОЛИЯЛАШ МАНБААЛАРИ

№	Технологиялар номи	Сони	Жами	АҚШ доллари	
				Шу жумладан	
				Ўз маблағ	Кредит ҳисоби
1	Ишлаб чиқариш технология ва ускуналари сотиб олиш		14 000 000	14 000 000	0,0
2	Ишлаб чиқариш биноларини қуриш ва таъмирлаш		1 000 000	1 000 000	0,0
	ЖАМИ		15 000 000	15 000 000	0,0

МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАЖМИ

дона

№	Номи	1- йил	2- йил	Жами
1	Электр энергияси ишлаб чиқариш воситалари	50 000	50 100	100 100

ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН МАҲСУЛОТ ҚИЙМАТИ

минг сўм

№	Номи	Ўртача нархи (сўм)	1 – йил	2 – йил	Жами
1	Электр энергияси ишлаб чиқариш воситалари	2 800 000	140 000 000	140 560 000	280 560 000

ХОМ-АШЁ ВА МАТЕРИАЛ САРФ – ХАРАЖАТЛАРИ

Бирлик маҳсулот ишлаб чиқариш харажатлари таркиби

№	Хом ашё ва материаллар номи	Ўртача нархи (сўм)	Хом ашё ва материаллар	
			миқдори кг	Сумма (сўм)
1	Материал харажатлар	1 000 000	1,000	1 000 000
	ЖАМИ			1 000 000

ЙИЛЛАР БЎЙИЧА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАРАЖАТЛАР ТАРКИБИ

№	Кўрсаткичлар номи	Шу жумладан йиллар бўйича		Жами харажатлар
		1-йил	2-йил	
1	Материал харажатлар	50 000 000	50 275 350	100 275 350
	ЖАМИ	50 000 000	50 275 350	100 275 350

8. Ишчилар графиги ва иш ҳақи тақсимоти

минг сум

№	Лавозимлар	Ишчи ходимлар сони	Ўртача иш ҳақи	15 фоиз ажратма	Ойлик иш ҳақи фонди	Жами йиллик иш ҳақи фонди
<i>Бошқарув ходимлари</i>						
1	Бошлиқ	1	2 000	300	1 559	18 708
2	Хисобчи	1	1 850	278	1 380	16 560
	Жами	2	3 850	578	2 939	35 268
<i>Асосий ва ёрдамчи ишлаб чиқаришда банд булганлар</i>						
3	Асосий ишлаб чиқаришда ишчилар	60	1 700	255	117 300	1 407 600
4	Ёрдамчи ишлаб чиқаришда	40	1 600	240	73 600	883 200
5	Бошқа ишчилар	20	1 550	232,5	35 650	427 800
	Жами	120	4 850	728	226 550	2 718 600
	Хаммаси	122	8 700	1 305	229 489	2 753 868

Изоҳ: Ишчи ходимларни иш ҳақи ўзгарувчан бўлиб, ушбу маълумотда дастлабки иш ҳақи тўловлари асос қилиб олинган. Келгусида ҳар йили камида 10-15 % га иш ҳақини купайтириб бориш режалаштирилган.

**ИШ ХАКИ ФОНДИНИНГ ЙИЛДАН ЙИЛГА
ЎСИБ БОРИШИ 10-15 %**

МИНГ СУМ

№	Номланиши	1 йил	2 йил	Жами
1	Бошқарув аппарати ходимлари иш хаки	46 200	46 662	92 862
	<i>Бошқарув ходимлари иш хакидан ажратма 15 %</i>	6 930	6 999	13 929
2	Ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимлар	6 984 000	7 053 840	14 037 840
	<i>Ишлаб чиқаришда банд бўлган ходимлар иш хакидан 15 % ажратма</i>	1 047 600	1 058 076	2 105 676
3	Жами иш хаки учун амалга оширилган харажатлар	7 030 200	7 100 502	14 130 702
	<i>Иш хакидан жами ажратмалар 15 %</i>	1 054 530	1 065 075	2 119 605
	ЖАМИ ИШ ХАКИ ХАРАЖАТЛАРИ	8 084 730	8 165 577	16 250 307

ЭНЕРГИЯ РЕСУРСЛАРИ САРФ ХАРАЖАТЛАРИ**Коммунал харажатлар**

минг сўм

№	Харажат тури	Электр энергия сарфи (кВт)		Нархи (сўм)	Кунлик харажат (сўм)	Шу жумладан йиллар бўйича			Жами
		Бир соатда	Бир кунда			1-ойда	1-йил	2-йил	
1	Электр энергияси (кВт)	50	400	270	108	2 808	33 696	34 370	68 066
2	Табиий газ (м.куб)	2	16	320	5	133	1 597	1 629	3 227
3	Ичимлик суви (м.куб)	1	8	1560	12	324	3 894	3 972	7 865
	Жами				126	3 266	39 187	39 971	79 158

АМОРТИЗАЦИЯ АЖРАТМАЛАРИ**Амортизация ажратмалари хисоби**

минг сум

№	Амортизация объекти	Асосий воситалар киймати	Амортизация став-каси	1 йил	2 йил	Жами
1	Бино ва иншоатлар	8 400 000	2%	168 000	164 640	332 640
2	Ишлаб чиқариш ускуналари	117 600 000	5%	5 880 000	5 586 000	11 466 000
	Жами	126 000 000		6 048 000	5 750 640	11 798 640

ЯЛПИ ХАРАЖАТЛАР ХИСОБИ
Маҳслот ишлаб чиқариш ялпи харажатлари
(таннарх калькуляцияси)

МИНГ СУМ

№	Харажат турлари	1 йил	2 йил	Жами
1	Ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган хом ашё ва материал харажатлар	50 000 000	50 275 350	100 275 350
2	Асосий ишлаб чиқаришдаги ишловчилар иш хаки харажатлари	6 984 000	7 053 840	14 037 840
3	Иш хакидан ижтимоий тулов ажратмалари	1 047 600	1 058 076	2 105 676
4	Коммунал харажатлар (электр, газ ва сув)	39 187	39 971	79 158
5	Транспорт харажатлари	1 500 000	1 508 261	3 008 261
6	Амортизация ажратмалари	6 048 000	5 750 640	11 798 640
7	Бошқа харажатлар	1 968 564	1 970 584	3 939 148
	Ишлаб чиқарилган маҳсулот таннархи	67 587 351	67 656 722	135 244 072

МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР ХИСОБ-КИТОБИ

Жадвал № 29. Даромадлар хисоби

минг сўм

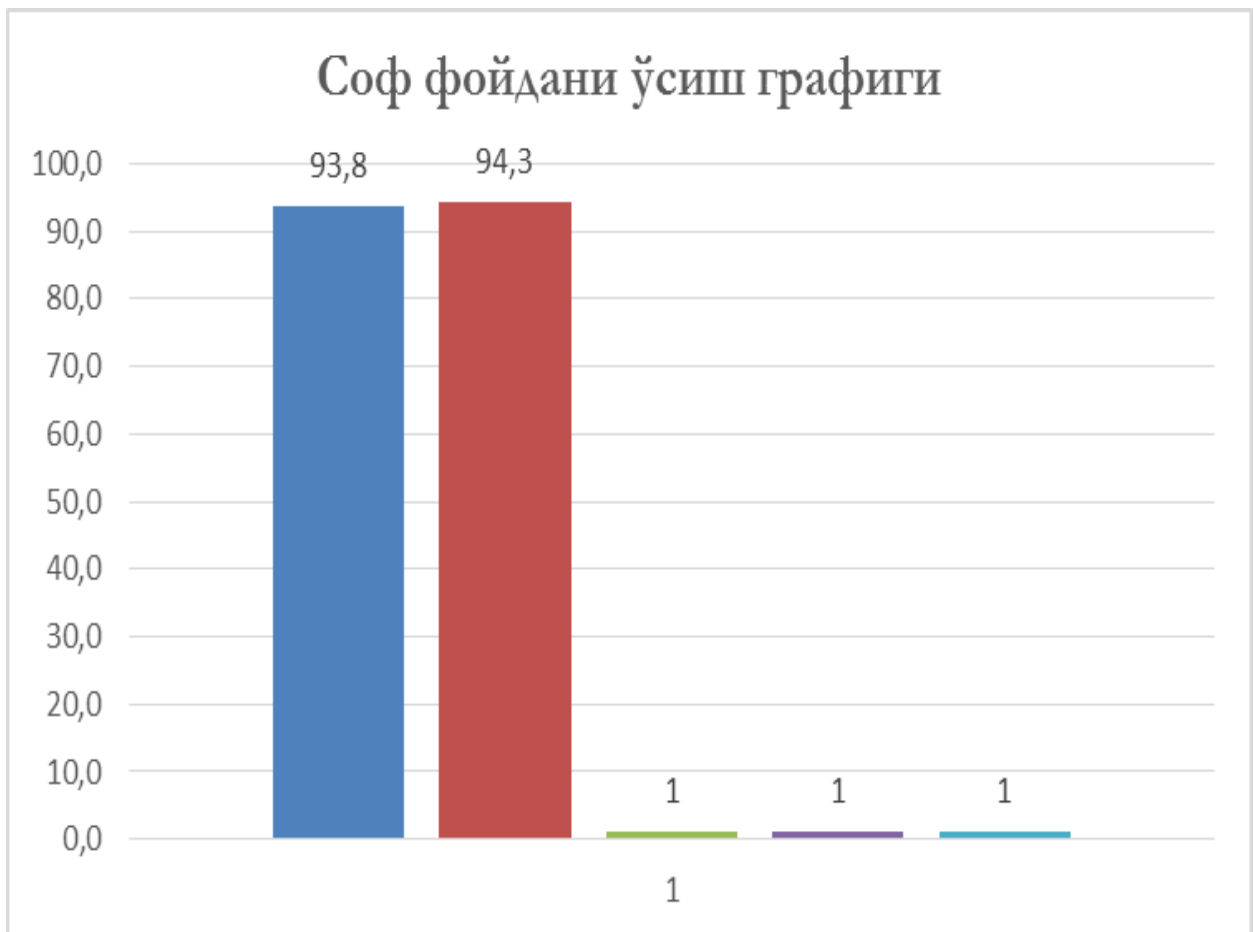
№	Номланиши	1 йил	2 йил	Жами
1	Маҳсулот ишлаб чиқаришдан жами тушум	140 000 000	140 560 000	280 560 000
2	Маҳсулот ишлаб чиқариш таннари	67 587 351	67 656 722	135 244 072
3	Ялпи даромад	72 412 649	72 903 278	145 315 928
4	Бошқарувда ходимлари иш хаки	46 200	46 662	92 862
5	Бошқарув ходимлари иш хаки ажратма 15%	6 930	6 999	13 929
6	Солиқлар тулангунга кадар олинган фойда	72 359 519	72 849 617	145 209 136
7	Солиқ тўловлари 12%	8 683 142	8 741 954	17 425 096
8	Банк хизмати туловлари (0,2 % тушумдан)	280 000	281 120	561 120
10	Соф фойда	63 396 377	63 826 543	127 222 920
11	Инвестиция маблағларини қайтарилиши	63 000 000	63 000 000	126 000 000
11	Рентабеллик % (7/2)	107,1	107,8	107,4
12	Соф рентабеллик % (10/2)	93,8	94,3	94,1

ПУЛ ОКИМИ ВА ДИСКОНТЛАНГАН ПУЛ ОКИМИ

Жадвал № 30 Пул маблағлари ҳаракати

минг сўм

№	КўРСАТГИЧЛАР			Жами
		1-йил	2-йил	
I	Хисоб рақами кредит айланмаси	140 000 000	140 560 000	280 560 000
	Хисоб рақами дебет айланмаси			
1	Ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган материал харажатлар	50 000 000	50 275 350	100 275 350
2	Асосий ишлаб чиқаришдаги ишловчилар иш хаки харажатлари	6 984 000	7 053 840	14 037 840
3	Иш хакидан ижтимоий тулов ажратмалари	1 047 600	1 058 076	2 105 676
4	Коммунал харажатлар (электр, газ ва сув)	39 187	39 971	79 158
5	Транспорт харажатлари	1 500 000	1 508 261	3 008 261
6	Амортизация ажратмалари	6 048 000	5 750 640	11 798 640
7	Бошка харажатлар	1 968 564	1 970 584	3 939 148
8	Бошқарувда ходимлари иш хаки	46 200	46 662	92 862
9	Бошқарув ходимлари иш хаки ажратма 15%	6 930	6 999	13 929
10	Солиқлар тулангунга кадар олинган фойда	72 359 519	72 849 617	145 209 136
11	Солиқ тўловлари 12%	8 683 142	8 741 954	17 425 096
12	Банк хизмати туловлари (0,2 % тушумдан)	280 000	281 120	561 120

ХУЛОСА

Даромадлилик ва самарадорлик таҳлили шуни кўрсатмоқдаги лойиҳа рентабеллик даражаси ялпи ҳисобда 107,4 % ни ташкил қилмоқда. Шу ўринда ялпи харажатларга нисбатан соф рентабеллик ўрта ҳисобда 94,1 % ни ташкил қилмоқда. Бундан ташқари лойиҳанинг реал қопланиш муддати ялпи фойда ҳисобидан 18 ойни ташкил қилади. Реал қопланиш муддатининг лойиҳа давомийлик давридан камлиги лойиҳанинг молиявий–иқтисодий жозибадорлигидан хабар бериб турибди.

Таъкидлаб ўтилганидек юқори фойда нормалари лойиҳанинг барча турдаги инқирозлар ва рискларга чидамли эканлигини кўрсатмоқда. Ундан ташқари лойиҳанинг дастлабки даврида **120 дан** ортиқ иш ўринлари яратилиши кўзда тутилган. Лойиҳа даврида олиниши мумкин бўлган **127 222,9 млн. сўм** фойда ҳисобидан жалб қилинган инвестиция маблағларини қайтариш имконияти яратилади.

Барча келтирилган маълумотлар ва ҳисоб–китобларни ўрганиб чиқиб кўча ва яшаш уйлари учун “ақлли” ёритиш чироқлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун **15000,0 минг АҚШ доллари** миқдорида инвестиция киритишга қарор қилинди ва бу инвестицияни мақсадли сарфланиши бўйича мажбуриятларни ўз зиммасига олади.
